

б відзначити колонадами – таких не мають. Більш того, їх стіни прорізані вертикальними щілинами, що здається більш запозиченим з конструктивного модерну.

Революційні технології будівництва, що стали результатом винаходу властивостей нових конструкцій, сприяли появі раціоналізму – стильового напрямку в європейській архітектурі кінця XIX – початку XX ст. О. М. Гінзбург, опанувавши нові можливості монолітних конструкцій з залізобетону, у проєкті будинку відважився на амбітний експеримент в новому стилі, який згодом харківські газети назвуть «декаданським». Спрощені легкі форми другого і третього поверхів симетричного фасаду з вузькими стрічками потрійних вікон виступаючої центральної частини і флігелів вирішено в так званому «вагнеровському» стилі. Ці стрічки вікон контрастують з вікнами коридорної частини. Тектоніка вузьких вікон підкреслена виступаючими напівкруглими пілонами, які побіжно нагадують ордерну композицію. Флігелі і центральний об'єм увінчано дуже масивною прямою формою аттика, який приховує скатний дах та своїм тягарем пригнічує цокольний поверх так, що він приймає трапецеподібну форму. Масивність першого поверху створює ефект ніби споруда стоїть на дивному п'єдесталі з арочними вікнами. Пластичне рішення цокольного поверху нагадує північний модерн. Перед будівлею знаходиться невеличкий курдонер, а загальний стиль більш схожий на спробу автора випередити виникнення нового напрямку – американського «модернізму» чи європейського «ар-деко».

До приміщень безкоштовної їдальні, кімнат особистої гігієни і відпочинку, богадільні, де вели безкоштовний медичний огляд харківські лікарі, можливо було потрапити з чотирьох входів. На другий і третій поверх вели сходи, які були по-новому розміщені, а саме – на фасаді винесені в окремий об'єм. Досягти значного розміру центральних залів на другому і третьому поверхах вдалося за допомогою використання технології перекриття арками з монолітного залізобетону на які було встановлено на третьому поверсі купол з круглими прорізами-віконцями, що було новиною. Мабуть через це новаторство, при вже повній добудові, відкрити цю споруду Товариство допомоги бідним євреям змогло тільки у 1913 р., коли остаточно було впроваджено норми для оцінювання залізобетонних конструкцій. Новий будинок мав електропостачання, водопостачання і каналізацію.

Найцікавіше в інтер'єрі – двохсвітловий центральний зал для молінь, що завершується напівсферичним ребристим куполом, що спирається на чотири похилі еkleктичні підпружні арки. Круглі світлові отвори між ребрами закладені, а сам зал розділений перекриттям на два поверхи. Сьогодні у цьому приміщенні знаходиться аудиторія №2, одна з найкрасивіших в університеті, що після багатьох реконструкцій зберегла свою велич та оригінальність.

Висновки. Олександр Маркович Гінзбург - видатна людина, яка постійно прагнула до знань, роботи якого й сьогодні прикрашають Харків та служать людям.

ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ФАРМАЦІЇ

Огарь С.В., Барковська О.Я.

Інститут підвищення кваліфікації спеціалістів фармації
Національного фармацевтичного університету, Харків, Україна
ogarsvetlana89@gmail.com

Вступ. Реалізація перспективних напрямів і завдань фармацевтичного сектора галузі охорони здоров'я ґрунтується на визначенні соціальних пріоритетів у забезпеченні населення

ВІДКРИВАЄМО НОВЕ СТОРІЧЧЯ: ЗДОБУТКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

лікарськими засобами та впровадженні комплексу належних фармацевтичних практик, що значною мірою залежить від рівня професійної підготовки фахівців. Практична фармація вимагає від фахівців вміння швидко адаптуватися до динамічних умов виробничого середовища, працювати над розвитком власного інтелектуального та культурного рівня і бути здатним творчо реалізовувати себе у професійній діяльності.

В умовах інтеграції України в європейський освітній простір невід'ємним вагомим складником змісту професійної освіти є практична підготовка – самостійний, визначальний напрям підготовки магістрів фармації. Відповідно до рекомендацій Міжнародної фармацевтичної федерації саме практична підготовка студентів сприяє розвитку компетентностей і критичного мислення, формуванню навичок виконання виробничих завдань і розв'язання професійних проблем.

Сучасний стан обсягу та змісту практичної підготовки в університеті відповідає міжнародним вимогам, але вивчення історичних аспектів становлення цього значущого для освітнього процесу напрямку навчання є незмінно актуальним.

Мета дослідження. Вивчення та узагальнення усіх видів практичної підготовки освітнього процесу фахівців фармації за період з 1921 по 2019 рік. Основним завданням колективу викладачів і співробітників НФаУ протягом усіх років дослідження була підготовка спеціалістів, здатних до самостійної практичної роботи в галузі фармації та суміжних сферах хімічної промисловості, керівних кадрів для аптек, лабораторій з контролю якості ліків і підприємств фармацевтичної промисловості.

Матеріали та методи. Історичний, логічний, порівняльний та системний аналіз, узагальнення та наукової абстракції.

Отримані результати. З моменту заснування Харківського фармацевтичного інституту значна увага приділялась не лише теоретичному навчанню, а й практичній підготовці. Так, у 20-і роки ХХ ст. практиці відводилось по 16 тижнів на I і II курсах, у 30-ті роки термін проходження практики зменшився вдвічі – по 8 тижнів на рік на III і IV курсах. Бази практики розташовувались переважно в Харкові та Харківській області, а також була можливість залучення до співпраці аптеки і підприємства фармацевтичної промисловості Полтавської, Сумської, Луганської і Донецької областей, що дозволило обирати для виробничої практики кращі підприємства і наблизити студентів до умов їх майбутньої роботи.

Слід зазначити, що у роки Другої світової війни широкого застосування набули лікарські засоби, виготовлені на основі лікарської рослинної сировини. Враховуючи це, до навчального плану підготовки спеціалістів за спеціальністю «Фармація», були введені дві виробничих практики: з фармакогнозії тривалістю 4 тижні на II і III курсах та виробничу практику з технології лікарських форм і галенових препаратів, яка передбачала роботу на галенових заводах і в аналітичних лабораторіях, на III і IV курсах тривалістю 5 і 14 тижнів, відповідно. Так, у 1955 р. студенти проходили 2 навчальні та 3 виробничі практики загальною тривалістю 27,5 тижнів.

Аналіз навчального процесу в 60-70 рр. висвітлив удосконалення форм і методів навчання в ХФІ, коригування навчальних планів і програм, збільшення кількості практик (до 7 практик) та її загальної тривалості (до 29 тижнів). Так, у 1965 році до навчального процесу введено навчальну практику з ботаніки (I курс, 2 семестр), що створювала потужну основу для вивчення курсу фармакогнозії і проходження практики з фармакогнозії (III курс, 6 семестр), пропедевтичну практику з організації фармацевтичної справи (I курс, 2 семестр) і аптечної технології ліків (АТЛ) (II курс, 4 семестр), які передбачали роботу студента на робочому місці фасувальника та помічника асистента і були підготовчим етапом для проходження виробничої практики в аптеках

на старших курсах (IV курс, 8 семестр та V курс, 9 семестр). Нові види практики сприяли кращому засвоєнню навчального матеріалу, розвивали спостережливість і наукове мислення та розширювали кругозір у студентів.

У 80-і роки виникла необхідність поглиблення медичних знань у фармацевтичній освіті, що зумовило збільшення обсягу медико-біологічних дисциплін у навчальному плані підготовки провізорів. Враховуючи потреби часу, ХФІ першим у СРСР у 1981 р. перейшов на новий навчальний план, а у подальшому на базі ХФІ було створено першу клінічну кафедру, введено медичну ознайомчу практику (1983 р.), яка проводилась у закладах охорони здоров'я. Під час зазначеної практики студенти знайомилися із зберіганням та використанням ліків у відділеннях закладу, а також закріплювали уміння й навички, одержані при вивченні першої долікарської допомоги на клінічних та інших кафедрах медико-біологічного профілю: анатомії, фізіології, патології, мікробіології, біохімії, фармакології, пов'язаних з виконанням різних маніпуляцій по догляду й лікуванню хворих.

Розпад СРСР, перехід економіки на ринкові відносини та запровадження різних форм підприємницької діяльності аптечних закладів окремо та фармацевтичної промисловості в цілому, викликали необхідність введення до навчальних планів дисципліни «Менеджмент і маркетинг у фармації» (ММФ) і виробничої практики з ММФ (1992 р.). Враховуючи сучасні тенденції розвитку медицини та фармації і зміни вимог до професійної діяльності провізора, до навчального плану Української фармацевтичної академії впроваджено дисципліну «Клінічна фармація» та навчальну практику з клінічної фармації (1999 р.), що мала на меті закріпити отримані студентами теоретичні знання з клінічної фармації і набути практичних навичок та використання їх при здійсненні фармацевтичної опіки відвідувачів аптеки. Необхідно зазначити, що сучасна класифікація видів практики фактично відповідає переліку практик станом на 1995 р.

Узагальнюючи вищенаведене, відповідно до результатів дослідження навчальних планів підготовки спеціалістів за спеціальністю «Фармація» у період 1921-2019 рр., нами визначено послідовність введення різних видів практики до навчального процесу в хронологічному порядку, представлену в табл. 1.

Висновки. На підставі дослідження історії розвитку практичної підготовки студентів визначено, що вона завжди була присутня як складник професійної підготовки та їй приділялася певна увага на всіх етапах удосконалення вищої освіти. Базами практики виступали аптеки, підприємства фармацевтичної промисловості, лісові господарства, зональні дослідні станції, які потім поступово розширювалися.

Досліджено послідовність введення практики до навчальних планів підготовки студентів за спеціальністю «Фармація» у НФаУ, починаючи з 1921 року, та визначено, що відбулися певні зміни в змісті й обсягах практики та формах їх організації.

Аналіз послідовності введення практики до навчальних планів підготовки спеціалістів за спеціальністю «Фармація»

Рік введення до навчального плану	Назва практики, період існування саме за такою назвою	Сучасна назва практики, 2020 рік
1921 р.	Виробнича практика з АТЛ (1968-2018 рр.)	Виробнича фармацевтична з АТЛ
1921 р.	Виробнича практика з ОЕФ (1973-2018 рр.)	Виробнича фармацевтична з ОЕФ
1921 р.	Навчальна практика з промислової технології ЛЗ (ПТЛЗ) (2008-2018 рр.)	Виробнича фармацевтична з ПТЛЗ
1921 р.	Виробнича практика з фармацевтичної хімії (2009-2018 рр.)	Виробнича фармацевтична з фармацевтичної хімії
1944 р.	Навчальна практика з фармакогнозії (2009-2018 рр.)	Виробнича фармацевтична з фармакогнозії
1965 р.	Навчальна польова практика з фармацевтичної ботаніки (2010-2018 рр.)	Видалена
1965 р.	Пропедевтична практика з АТЛ, ознайомча практика ОЕФ (1965-2015 рр.)	Вступ до фаху з ознайомчою практикою
1983 р.	Ознайомча медична практика (1983-2018 рр.)	Перша долікарська допомога з ознайомчою медичною практикою
1992 р.	Виробнича практика з ММФ (1992-2015 рр.)	Виробнича фармацевтична з фармацевтичного маркетингу та менеджменту (ФММ)
1999 р.	Виробнича практика з клінічної фармації (2009-2018 рр.)	Виробнича фармацевтична з клінічної фармації

ПОЧАТОК ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОСВІТИ У ХАРКОВІ: ПЕРША КАЗЕННА АПТЕКА

Савченко А.О.

Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна

ay01031986@gmail.com

Вступ. В кінці XVIII – на початку XIX ст. Харків вже був губернським містом, яке швидко розвивалося та набувало сучасних обрисів. У 1808 –1809 рр. кількість його населення сягала приблизно 13 тисяч осіб, яких обслуговувала тільки одна аптека. Вона була «казенною» і належала до «богоугодних закладів» Слобідського Українського Приказу громадського опікування.

Мета дослідження. Відтворити історичні віхи в історії фармації у Харкові, показати місце розташування перших будівель, у яких зароджувалася фармація та відбувалася підготовка перших аптекарських фахівців у Харкові.

Матеріали та методи. Широке коло архівних історичних джерел, біографічний, порівняльно-історичний методи.

Отримані результати. Перша казенна аптека з'явилася у Харкові в 1778 році при губернській лікарні Наказу громадської опіки, та працював у неї гезель (аптекарський